

DITTES FÖRSTA VALPKULL och jag får lära mig HUNDSPRÅKET

Flera av mina tränings- och tävlingskamrater ville absolut att jag skulle ta en valpkull efter Ditte och garanterade att det skulle bli lätt att få nya hem till hennes valpar. Dittes uppfödare, Holger Helin, hade också tjatat på mig och till slut lyckades han övertala mig att låta para henne.

Vi hade nu flyttat från en två-rumslägenhet till egen villa med tomt så det skulle gå bra att ha en valpkull. Jag hade vid den här tiden ingen ambition alls att bli schäferuppfödare så vi kom överens om att Holger Helin skulle välja hanhund och stå som uppfödare för kullen. Mitt intresse var enbart riktat åt att få lära mig ännu mer om hundar genom att få möjlighet att på nära håll studera livet bland en tik och hennes valpar.

Ditte födde 6 valpar och att få se hennes sätt att ta hand om sina små var som att uppleva en ny hundvärld. Jag hade avsatt en plats som valprum alldeles utanför sovrummet en trappa upp. Där kunde jag få möjlighet att ha full koll samtidigt som det var lugnt där uppe dagtid då flickorna och deras kamrater fick leka på nedervåningen. När Holger första gången kom för att titta på kullen var valparna bara några dagar gamla. Då talade Ditte tydligt om att han fick hålla sig på avstånd. Jag blev förskräckt över hennes plötsliga vaksamhet men Holger var snabb att tillrättavisade mig när jag skulle lugna ner henne. Han förklarade att hennes beteende var helt i sin ordning och jag måste komma ihåg att aldrig lägga mig i hennes beteende när tiden kom då hon skulle fostra sina valpar. Oj, oj, oj nu var jag i hundvärlden på riktigt!

De första veckorna var det relativt lugnt i valplådan. Valparna åt, sov och växte och Ditte låg hos dem mesta tiden av dygnet. Jag noterade att varje gång hon varit ifrån dem en stund för att rastas eller äta kollade hon igenom dem. Det såg ut som om hon räknade in dem innan hon lade sig ner hos dem igen för att ge mat och trygghet. Plötsligt en dag hör jag att hon morrar och ser att hon tar tag över skallen på en valp som diar. Valpen skriker hjärtskärande och jag blev väldigt orolig. Var det det här Holger hade menat när han sagt till mig att inte lägga mig i? Jag ringde till honom och fick lugnande besked! Dittes beteende var nämligen hundars sätt att lära en valp vad en mornning betyder. Jag hade aldrig tänkt så långt som att valpar måste få lära sig signaler och språk som vuxna hundar har när de kommunicerar med varandra.

Valparna var nu ungefär två veckor och ögonen hade börjat visa sig som små blå springor. Det hände mycket och med fart den närmaste tiden. Valparna började efterhand upptäcka varandra och gör tafatta försök att bita och peta på varandra med sina små tassar. De började också kunna tömma tarm och blåsa själva och Ditte var nog med att städa efter dem. Det blev svårt för mig att sova nära valpkullen så den fick flytta till ett eget utrymme en trappa ner.

Valparnas utveckling gick så snabbt att jag fick svårt att hänga med i allt. Endast tre veckor gamla skulle de få börja äta annan, lite fastare föda än tikmjölken. Efter ytterligare några veckor skulle de utfodras många gånger om dagen och successivt blev maten mer och mer lik en vuxen hunds matgiva. Utomhus fick kullen vistas fritt. Ditte var en vakande mor som styrde och ställde på olika sätt. Hon städade efter dem, Ibland lekte hon med dem, ibland tillät hon att de diade, ibland inte. En dag gav jag dem alla var sitt rått mörghen. Plötsligt såg jag beteenden jag inte sett tidigare. Valparna tog var sitt ben och gick iväg till en egen plats som för att få vara ifred för övriga syskon. Där försvarade de sin ”skatt” på samma sätt som en vuxen hund gör. Vid annan utfodring kunde hela skaran nästan äta ur munnen på varandra. Men inte nu! Att få ett rått ben satte uppenbarligen igång känslor som de inte visat tidigare. De små var bara en dryg månad gamla och plötsligt visade de beteenden som hos en vuxen hund. Ditte visade mig också något spännande. Hon lade sig frestande nära en valp med sitt ben och när valpen närmade sig blev den tydligt varnad genom att hon morrade och när det inte hjälpte visade hon tänder. När valpen trots det kom tillräckligt nära gjorde hon som vid avvänjning, greppade tag över valpen som skrek till. Direkt därefter fortsatte hon gnaga på sitt ben som om inget hade hänt och valpens intresse riktades i stället mot syskonskaran. Jag noterade hur snabbt valparna lärde sig tolka Dittes signaler. Den valpen lärde sig, kan hända efter ett enda försök, att undvika en hund som morrar.

Jag fick se beteenden hos Ditte som jag inte tidigare sett och jag imponerades över hur hon hanterade valparna. Vårt hus låg i ett äldre, lugnt område och vår tomt gränsade till en skogsbacke. Ditte gick ofta runt på tomten som för att kolla att allt var lugnt och valparna följde efter henne. Men ju äldre de blev desto oftare gjorde de egna små utstickare. Skogsbacken var tydligen extra spännande. När det hände att en valp smet iväg dit på egen hand blev den bevakad av en observant mor. Nu kommer det mest spännande som jag verkligen tog fasta på. För det första ”ropade”

hon inte på valpen, inte heller gick hon för att mota hem den igen utan hon inväntade tillfället då den lilla rymlingen var på väg tillbaks. Då gick hon emot den med lite nerhukad kroppshållning och greppade tag i valpen på det sätt jag tidigare upplevt att hon gjort för att på hundars vis påtala sitt missnöje. Resultatet blev att valpen gnyende hamnade på marken och såg en stund slokörad ut. Det här beteende har jag sett vid alla valpkullar och min egen tolkning är att tiken är mån om att kullen ska hålla sig samlad eftersom en ensam valp är ett lättfångat byte för andra djur. Att kunna lära sig att inte ge sig iväg ensam är tydligen något som hundar har inom sig. Det gäller för oss hundägare att efterlikna hundarnas beteenden så gott vi kan.

Hur som helst – jag fick bekräftat att min hantering av Ditte var rätt när hon första gången smet från mig för att jaga. Den där gången för länge sen. Med facit i hand hade jag agerat precis som Ditte nu gjorde med sina valpar och mitt problem med en hund som ville jaga vilt, upphörde. De hundar jag senare har ägt har alla blivit viltrena och det är underbart att kunna lita på sin hund i alla lägen. Jag har genom åren lärt mig att hantera varje hund efter den mentalitet den aktuella hunden har. Jag har också upptäckt att om jag går tillbaka till ”brottsplatsen” lite senare så visar hunden ofta sig överdrivet inställsam och det utnyttjar jag för att visa att det lönar sig att vara inställsam. Vi gör något roligt för att stärka relationen då hunden så uppenbart söker bekräftelse från sin förare.

I dag kan jag konstatera att mina Schäfrar ofta bara behövt göra bort sig någon eller några gånger, då det gäller viltintresse, medan mina Västgötasketsar har testat att upprepa jakten ett större antal gånger innan de accepterat att okynnesjakt inte är tillåtet. Raser har sina egenheter beroende på sina ursprungliga användningsområden. En schäfer är avlad för att kunna arbeta tillsammans med någon, vilket visar sig i att de är mer formbara än en västgöte som ursprungligt har haft- och fortfarande har som uppgift att arbeta självständigt och kunna fatta egna beslut.

Ditte mötte valpen med liknande beteende som när hon fostrade dem vid avvänjning. Valpen blev efteråt slokörad och inställsam när den följde henne tillbaks in på gården. Som om den sa ”förlåt, jag ska aldrig göra så igen”! Senare har jag fått uppleva liknande beteende även bland vuxna hundar som lever i grupp. När jag exempelvis varit borta med bara en av våra hundar blev den hunden mottagen av den som varit hemma på liknande sätt. Och vid mina kurser hände ibland att någon av deltagarna kom för sent. Det blev då alltid oroligt i gruppen genom att en eller flera

hundar uppträdde avvisande mot den som droppade in efter att kursen startat. Jag tror att flera av er som läser om det här kan känna igen situationer där ni också sett något liknande. Min slutsats är att vi blir mycket tydligare i vårt budskap ”smiter du ifrån mig är du inte automatiskt välkommen tillbaka” genom att vara avvisande istället för att stå där med köttbullar i handen och locka. MEN, och ett viktigt MEN – vi måste ha en god relation i grunden för att det ska mottas på rätt sätt! I annat fall blir resultatet det motsatta. Fundera över hur du gör och vilket resultat du uppnått. Om din hund blir rädd för dig när du tillrättavisar den är er relation inte bra!

Min bästa skola för att förstå hundar har varit att leva bland dem och försöka efterlikna deras beteenden när de kommunicerar med varandra. Under åtta veckor tränar en hundmamma sina valpar i hundars kroppsspråk och ansiktsuttryck, och att förstärka uttrycken med passande läte. Tänk om vi kunde tänka så också när valpen kommer hem till oss. För oss är det ofta mer naturligt att först använda rösten, och kroppsspråket kommer i andra hand eller missas helt. Det största felet vi gör är att låta på ett sätt och visa ett kroppsspråk som inte stämmer överens med rösten. När hundar använder läten är det för att något är extra viktigt. Ljusa läten används bland annat som förstärkning av lek, stress, oro, eller vilja ha/tigga. Dova läten förstärker beteenden vid ”ta det lugnt, lägg dig ner, gå härifrån eller låt mig vara ifred”. Hur- och när använder du din röst? Är du bra på att kommunicera med din hund utan ord?